

เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ*

รัชชญา กัญญา¹ชนิดา ตั้งเดชะหิรัญ² และวีระ พันธุ์เสือ³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประวัติชีวิตและผลงานของ มนูญ พลอยประดับ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ โดยผู้วิจัยเริ่มศึกษาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ได้แก่ เพลง แผ่นซีดี ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จดบันทึก และวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ จำนวน 7 เพลง ซึ่งเป็นเพลงที่ได้ทำการบันทึกเสียงเพื่อเผยแพร่

ผลการศึกษาพบว่า มนูญ พลอยประดับ เริ่มฝึกกีตาร์ด้วยตนเอง จากนั้นจึงเรียนกีตาร์คลาสสิกอย่างจริงจังและเรียนการเรียบเรียงเสียงประสานเพิ่มเติม ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งครูสอนกีตาร์คลาสสิก ประจำอยู่ที่โรงเรียนดนตรีสยามกลการ นครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลงานของมนูญ พลอยประดับ มีทั้งการเรียบเรียงเสียงประสาน การประพันธ์ และการเปิดการแสดงกีตาร์คลาสสิกต่อหน้าสาธารณะชน เป็นครูสอนกีตาร์และนักกีตาร์คลาสสิกที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับในวงการกีตาร์คลาสสิกของประเทศไทย เมื่อ มนูญ พลอยประดับ ได้มาใช้ชีวิตอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ทำให้ได้สัมผัสถึงดนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างเช่นวง สะล้อ ซอ ซึง จึงเกิดเป็นแนวคิดและแรงบันดาลใจในการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิก

จากการศึกษา พบว่าช่วงเสียงที่ใช้มีความกว้างประมาณ 3 ช่วงคู่แปด มีการใช้โน้ตระดับอย่างอิสระ มีการสร้างทำนองเพิ่มเพื่อใช้เป็นบทนำ บทเชื่อม และบทจบ ใช้การเทรโมโล (การดีดรัวสาย) เพื่อเลียนจังหวะการดีดรัวของเครื่องดนตรีล้านนา มีการใช้โน้ต 3 พยางค์ 5 พยางค์ 6 พยางค์ และ 7 พยางค์ เพื่อสร้างสีสันให้กับจังหวะ การเรียบเรียงเสียงประสานอยู่ในรูปแบบของดนตรีป๊อป คลาสสิก และแจ๊ส ผสมผสานกัน มีการเปลี่ยนคอร์ดทุกๆสองจังหวะเป็นส่วนใหญ่โดยใช้นับโน้ตเสียงที่มีโน้ตที่เกิดจากสายเปิดของกีตาร์เป็นหลัก เพื่อให้สะดวกต่อการบรรเลง พบเทคนิคการบรรเลงที่นำมาใช้ได้แก่ การเทรโมโล การใช้เสียงก้อง การดีดแบบอาร์เปจ การดีดแบบพิชชีคาโต เป็นต้น เนื่องจากทำนองของเพลงพื้นบ้านล้านนานั้นมีความยาวไม่มาก คีตลักษณ์ของเพลงเสเลมอล่องแม่มิ่ง น้อยใจยา รอบเวียง กุหลาบเชียงใหม่ และจ้อย จึงอยู่ในลักษณะทำนองหลักและการแปร ส่วนเพลงสาวไหม นั้นจัดเป็นคีตลักษณ์แบบเพลงร้อง เกเดนซ์ที่นำมาใช้คือ เกเดนซ์ปิด เกเดนซ์กึ่งปิด และการเคลื่อนที่ของคอร์ดพิเศษ

คำสำคัญ : มนูญ พลอยประดับ/ กีตาร์คลาสสิก/ เพลงพื้นบ้านล้านนา

*วิทยานิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2555

¹ อาจารย์, สาขาวิชานิติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² อาจารย์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³ อาจารย์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

Lanna Folk Music for Classical Guitar Arranged by Manoon Ploypradab*

Chatchaya Kanja¹

Janida Tangdajahiran² Veera Phansue³

Abstract

The main objectives of the research of Lanna folk music for classical guitar arranged by Manoon Ploypradab are as following: 1) To study Manoon Ploypradab's biography and his work. 2) To study Lanna folk music for classical guitar playing of Manoon Ploypradab. The researcher has studied from reference documents, Manoon Ploypradab's music sheet, audio records, his recorded interview and analyzed his published 7 pieces of Lanna folk music for classical guitar.

The result of the study found that Manoon Ploypradab learnt guitar by himself before taking it seriously on classical guitar study and arrangement lessons in additional. Now he is holding the position of classical guitar teacher at Siam Kolakarn Nakornping Music School, Chiang Mai. His masterpieces include music arrangements, composition and classical guitar performances in public. Manoon Ploypradab is a competent classical guitarist and instructor established by Thailand classical society. Since 1989 he moved to Chiang Mai, he's been touched by Lanna folk songs such as Salor Sor Sueng ensemble and later brought into his inspiration to arrange Lanna folk music for classical guitar.

From the analysis the study also found that width range of 3 octaves uses grace note freely and creates additional melody as introduction, interlude and ending. Tremolo is used as rhythm imitation of Sueng's picking. triplet, quintuplet, sextuplet and septuplet are used to create vivid rhythm. Arrangement is a music style of popular, classical and jazz mixed together. Chord is normally changed every two beats by mainly using keys which open string notes for the smooth playing. Playing techniques include such as tremolo, harmonics, arpeggio and pizzicato. Since the melody length of Lanna folk songs is not long, so music form of Sele Mao, Long Mae Ping, Noi Jai Ya, Rob Wieng, Rose of Chiang Mai and Joy are considered as theme and variations; while Sao Mai is a song form. Perfect cadence, Plagal cadence and special chord progression are used.

Keywords: Manoon Ploypradab/ Classical guitar/ Lanna folk music

* Reserch Article from the thesis for the Master of Fine Art degree, Ethnomusicology Program, Srinakharinwirot University, Thailand, 2012

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University

² Lecturer, Faculty of Fine and Applide Arts, Srinakharinwirot University (Thesis Advisor)

³ Lecturer, Faculty of Fine and Applide Arts, Srinakharinwirot University (Thesis Advisor)

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

เพลงพื้นบ้านล้านนาเป็นเพลงพื้นบ้านทางภาคเหนือของประเทศไทยโดยสะท้อนให้เห็นถึงการค้ารงชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น สภาพภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูง อากาศหนาวเย็น มีเชื้อชาติ ภาษาถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย คนตรีพื้นบ้านล้านนาจะบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีพื้นเมือง ได้แก่ สะล้อ ซอ ซึง เป็นต้น แต่ในปัจจุบัน ในสังคมที่มีความเจริญทางการสื่อสาร การคมนาคม เทคโนโลยี และการรับวัฒนธรรมต่างชาติ คนตรีพื้นบ้านล้านนาได้มีผสมผสานเครื่องดนตรีอื่นที่มีใช้เครื่องดนตรีพื้นเมืองเช่น เครื่องดนตรีไทยภาคกลาง และเครื่องดนตรีของชาติอื่นเข้ามาประสมวงทำให้ดนตรีมีความร่วมสมัยมากขึ้น และยังคงไว้ซึ่งกลิ่นอายของวัฒนธรรมล้านนาเดิมอยู่ กล่าวถึงเครื่องดนตรีต่างชาติที่เข้ามามีอิทธิพลต่อวงการดนตรีในประเทศไทยในปัจจุบันมากที่สุดคือ เครื่องดนตรีตะวันตกโดยเฉพาะกีตาร์ ซึ่งจัดเป็นเครื่องสายตะวันตกประเภทคอร์ดที่ได้รับความนิยมสูงในประเทศไทย เครื่องดนตรีกีตาร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ประเภทแรกคือ กีตาร์โปร่ง ซึ่งแบ่งเป็นกีตาร์คลาสสิกและกีตาร์โปร่งสายเหล็ก ประเภทที่สองคือ กีตาร์ไฟฟ้า ซึ่งในการค้นคว้าวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะกีตาร์คลาสสิกเท่านั้น

การนำเพลงพื้นบ้านล้านนามาเรียบเรียงสำหรับบรรเลงกีตาร์คลาสสิกซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมสนใจในหมู่นักดนตรีและผู้ที่ต้องการฝึกเล่นดนตรี นั้นเป็นการผสมผสานศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมกับศิลปะปัจจุบันโดยจะได้ศิลปวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา เรียกว่า ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (Contemporary Arts & Culture) ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาที่พยายามหาวิถีของความต่อเนื่องทางศิลปวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้น ไม่ให้มีการขาดตอนทางวัฒนธรรมขึ้นในสังคมไทย สุชาติ แสงทอง (2552 : 100) นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถอนุรักษ์และสืบทอดบทเพลงพื้นบ้านล้านนาให้คงอยู่คู่สังคมไทยตลอดไปได้ วิธีการดังกล่าวต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในบทเพลงพื้นบ้านล้านนา อีกทั้งต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านการเรียบเรียงเพลงซึ่งเป็นศาสตร์ทางดนตรีตะวันตกและมีทักษะทางด้านกีตาร์คลาสสิกเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จะขาดเสียไม่ได้

มนูญ พลอยประดับ คือ นักกีตาร์คลาสสิกชาวไทยที่มีฝีมือและความสามารถเป็นยอมรับในระดับแนวหน้าของวงการกีตาร์คลาสสิกไทย จากผลงานทางด้านการประพันธ์เพลงและเรียบเรียง เสียงประสานดนตรีสำหรับกีตาร์คลาสสิก เป็นนักกีตาร์คลาสสิกเพียงผู้เดียวในประเทศไทยที่ได้เรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกและได้แสดงและเผยแพร่สู่สาธารณชนทั้งชาวไทยและต่างชาติ สามารถสร้างชื่อเสียง และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านล้านนาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของประเทศไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาคนไทยได้

เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ ได้ก่อให้เกิดดนตรีร่วมสมัยที่ไพเราะ งดงาม ด้วยการนำเอาทำนองของดนตรีพื้นบ้านล้านนามาเรียบเรียงเสียงประสาน อย่างวิจิตรบรรจง สามารถพรรณนาถึงธรรมชาติและวิถีชีวิตของผู้คนชาวล้านนาที่แฝงอยู่ในบท

เพลงได้ มีลีลาและกลิ่นอายของคนตรีพื้นเมืองทางเหนือ ผสมผสานกับรูปแบบของคนตรีคลาสสิกทางตะวันตก ถ่ายทอดออกมาด้วยเทคนิคและวิธีบรรเลงกีตาร์คลาสสิกรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นการเดี่ยวกีตาร์คลาสสิกเป็นหลัก แต่มีการนำเอาเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆเข้ามาบรรเลงร่วมด้วยเช่น โทณ รำมะนา สะล้อ ไวโอลิน คีย์บอร์ด เป็นต้น โดยเรียบเรียงเสียงประสานแนวดนตรีได้อย่างกลมกลืน ยิ่งทำให้ดนตรีมีความร่วมสมัยและยังคงเอกลักษณ์ของคนตรีล้านนาไว้ได้เป็นอย่างดี

การสร้างสรรค์ผลงานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกนั้น จะช่วยส่งเสริมให้มีการเล่นกีตาร์คลาสสิกในรูปแบบเพลงไทยพื้นบ้านมากขึ้น ซึ่ง มนูญ พลอยประดับ นั้นถือได้ว่าเป็นนักกีตาร์คลาสสิกตัวอย่างที่ดีในการแสวงหาแนวทางการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกในรูปแบบใหม่ให้แก่ นักกีตาร์คลาสสิกรุ่นต่อๆ มาทำให้วงการกีตาร์คลาสสิกของไทยเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น และในท่ามกลางกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ที่ไม่เคยหยุดนิ่งนั้น ผลงานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิก นั้นสามารถถ่ายทอดถึงสำเนียงดนตรีพื้นบ้านของไทยผ่านเสียงกีตาร์คลาสสิกออกไปสู่ความเป็นสากล เป็นอีกวิถีทางหนึ่งที่จะสามารถคงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยให้ยั่งยืนอยู่ได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติชีวิตและผลงานของ มนูญ พลอยประดับ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ

พลอยประดับ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าผลงานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ ทำให้มีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านของคนตรีพื้นบ้านล้านนา คนตรีสำหรับบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกรวมทั้งหลักการทางดนตรีหรือทฤษฎีดนตรีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง เอกสารและตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้องรวมไปถึงงานวิจัยมีหัวข้อดังนี้

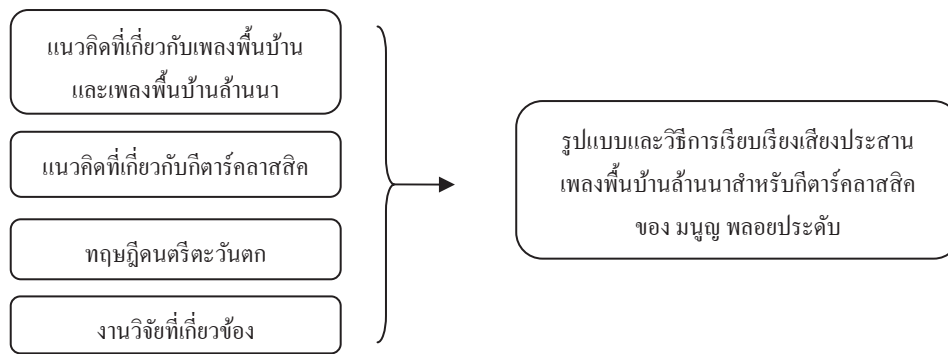
1. แนวคิดที่เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้านล้านนา (สุกรี เจริญสุข. 2538 : 41-46) ได้อธิบายถึงลักษณะที่สำคัญของเพลงพื้นบ้านว่าเป็นผลงานเพลงของชาวบ้านที่แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนาน เล่นเป็นมหรสพของชาวบ้าน เพื่อดูกันเอง ไม่ได้มุ่งความไพเราะหรือความสวยงามมากนัก ไม่รู้ว่าใครเป็นผู้แต่ง แต่ก็สืบทอดต่อกันด้วยการเลียนแบบหรือลอกเลียนกันมา ในระบบครอบครัวและระบบชาวบ้าน ดังประโยคที่ว่า “ไม่เก่งแต่ชำนาญ ไม่เชี่ยวชาญแต่เคยมือ” นั้นแสดงให้เห็นถึงการฝึกฝนที่ไม่ได้มุ่งเน้นสู่ ความเป็นเลิศทางศิลปะแต่อย่างใด เส้นัของเพลงพื้นบ้านอยู่ที่เนื้อเรื่องหรือเนื้อหาของเพลงเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนในหมู่บ้านและ (สุกรี เจริญสุข. 2538 : 123-127) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า คนตรีของชาวล้านนาเป็นหนึ่งในคนตรีดั้งเดิมของชาวสยาม จัดอยู่ในกลุ่มดนตรีไทย-ลาว มีบันไดเสียง (Lao's Mode) โกลัเดียวกัน ด้วยธรรมชาติอันสวยงามในลักษณะของภูมิประเทศทางตอนเหนือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น

เทือกเขาสูง เต็มไปด้วยป่าเขาลำเนาไพร น้ำตก สายน้ำลำธาร ที่ให้ความรู้สึกเงียบสงบ ร่มเย็น ส่งผลให้จิตใจของชาวล้านนาเป็นผู้มีความเยือกเย็น อ่อนหวาน สำนึกดนตรีของชาวล้านนาจึงให้ความรู้สึกเยือกเย็น แผ่วเบา อ่อนหวาน หากแต่บางครั้งได้แฝงความเศร้าไว้ด้วย เครื่องดนตรีล้านนาส่วนใหญ่จึงมีระดับเสียงที่เบาแทบทั้งสิ้น

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับกีตาร์คลาสสิก ในศาสตร์ความรู้ที่เกี่ยวกับกีตาร์คลาสสิก (วิทยา วอสเบียน, 2531: 77) ได้บรรยายถึงบทเพลงที่ประพันธ์สำหรับเครื่องดนตรีประเภทกีตาร์นั้นเป็นบทเพลงที่ยากแก่การบรรเลงด้วยกีตาร์ แต่ก็มีหลายต่อหลายบทเพลงซึ่งเมื่อดัดแปลงให้บรรเลงด้วยกีตาร์แล้ว ก็ยังคงสามารถรักษารูปแบบและความไพเราะของต้นฉบับเดิมเอาไว้ได้ โดยอธิบายเพิ่มเติมว่า บทประพันธ์ในสมัยต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อกีตาร์อย่างเสมอมา นอกจากนั้น บทเพลงที่ถูกประพันธ์สำหรับบรรเลงด้วยกีตาร์ โดยเฉพาะสามารถถ่ายทอดความรู้สึกต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี มีการคิดค้นวิธีการเล่นใหม่ ๆ อยู่เสมอทำให้กีตาร์ มีขอบเขตในการเล่นกว้างไปจากเดิมอีกด้วย

3. ทฤษฎีดนตรีตะวันตก (ณัฏฐา พันธุ์เจริญ, 2551 : 1-6) ซึ่งได้อธิบายถึงความสำคัญของการวิเคราะห์เพลงและแนวทางการต่าง ๆ ในการวิเคราะห์เพลง โดยก่อนที่จะวิเคราะห์เพลงใดเพลงหนึ่งนั้น ควรจะต้องศึกษาในภาพรวมทั่วไปเกี่ยวกับเพลง เช่น ชื่อเพลง ชื่อผู้แต่ง ปีเกิดและปีตายของผู้แต่ง ปีที่แต่ง ยุคดนตรี จำนวนผลงาน ความสำคัญของเพลง ชีวิตของผู้แต่ง ประเภทของเพลง เครื่องดนตรีที่ใช้ จำนวนท่อน อัตราความเร็วและลีลา ความยาวของเพลง เมื่อได้ภาพรวมโดยทั่วไปแล้วจะทำการวิเคราะห์ในแง่ของทฤษฎีต่อไป โดยจะวิเคราะห์ในส่วนประกอบหลักของเพลง เช่น ทำนอง จังหวะ เสียงประสาน และลีลาเสียง รวมไปถึง การวิเคราะห์ประโยคเพลงต่างๆ ที่ร้อยเรียงขึ้นเป็นบทเพลงและสังเกตลักษณะอันเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงโครงสร้างของเพลงนั้น ๆ และเหนือสิ่งอื่นใดนั้น ก่อนที่จะเริ่มวิเคราะห์เพลง จะต้องรู้ถึงจุดที่น่าสนใจของเพลงด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (สุเทพ อัสวหุทัย, 2547 : 124-125) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ที่นำมาเรียบเรียงให้บรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกของ เขตต์อริญ เลิศพิพัฒน์ พบว่ามีการเรียบเรียงฯ โดยให้มีโน้ตบนสายเปิดให้มากที่สุด เพื่อให้ง่ายต่อการบรรเลง รวมถึงบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่นำมาเรียบเรียงนั้น จะมีช่วงเสียงกว้างไม่เกิน 2 คู่แปด และส่วนใหญ่มีช่วงเสียงของทำนองกว้างประมาณคู่ 10 ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเรียบเรียงดนตรีสำหรับบรรเลงด้วยกีตาร์ตัวเดียว มีการสร้างบทนำ (Introduction) บทเชื่อม (Link) และบทจบ (Ending) ในบางเพลง อีกทั้งมีการนำเทคนิคเฉพาะของกีตาร์มาใช้ในบทเพลงด้วย ได้แก่ เทคนิคแฮมเมอร์ออน เทคนิคพูลออฟ เทคนิคเทรโมโล เทคนิคเสียงฮาร์โมนิก และเทคนิคการกระจายคอร์ดแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารโน้ตเพลงพื้นบ้านล้านนาที่เรียบเรียงไว้สำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิก ชีดีและปกซีดีเพลงชุด รักไทย และทำให้สัมภาษณ์ของ มนูญ พลอยประดับ รวมทั้งการศึกษา ตำรา งานวิจัย วารสาร บทความ และข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ กำหนดขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ขั้นค้นคว้าข้อมูล

1.1 ขั้นปฐมภูมิ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารโน้ตเพลงพื้นบ้านล้านนาที่เรียบเรียงไว้สำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกและทำให้สัมภาษณ์ของ มนูญ พลอยประดับ

1.2 ขั้นทุติยภูมิ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากซีดีและปกซีดีเพลงชุด รักไทย รวมทั้งหนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ และข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.1 การสัมภาษณ์ มนูญ พลอยประดับ

2.1.1 การสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวของ มนูญ พลอยประดับ

2.1.2 การสัมภาษณ์ประวัติด้านดนตรีและผลงานของ มนูญ พลอยประดับ

2.1.3 การสัมภาษณ์ถึงแนวคิดและแรงบันดาลใจในการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ

2.2 การสัมภาษณ์ลูกศิษย์และบุคคลแวดล้อมของ มนูญ พลอยประดับ

2.2.1 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นมาและประวัติด้านต่าง ๆ ของ มนูญ พลอยประดับ

2.3 รวบรวมเอกสารโน้ตเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกที่เขียนด้วยลายมือของ มนูญ พลอยประดับ ในรายชื่อเพลงดังต่อไปนี้

2.3.1 เพลงสาวไหม

2.3.2 เพลงเสเลเมา

2.3.3 เพลงล่องแม่ปิง

2.3.4 เพลงน้อยใจยา

2.3.5 เพลงรอบเวียง

2.3.6 เพลงกุหลาบเชียงใหม่

2.3.7 เพลงจ้อย

3. ขั้นตอนการจัดกระทำและเรียบเรียงข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง อีกทั้งจัดหมวดหมู่เพื่อง่ายและสะดวกต่อการวิเคราะห์ โดยสรุปข้อมูลแยกไว้เป็นหมวดหมู่ หากข้อมูลไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์จะนำมาเรียบเรียงข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาและเรียบเรียงข้อมูลจากปกซีดีเพลงชุด “รักไทย” หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ และข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา

3.2 ศึกษาและเรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มนุษย์ พลอยประดับ

3.3 ศึกษาและเรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่ใกล้ชิดกับ มนุษย์ พลอยประดับ

3.4 นำเอกสาร โน้ตเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกที่เขียนด้วยลายมือของ มนุษย์ พลอยประดับ มาพิมพ์ใหม่ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ศึกษาประวัติของ มนุษย์ พลอยประดับ

4.1.1 ประวัติส่วนตัว

4.1.2 ประวัติด้านดนตรีและผลงาน

4.1.3 เกียรติประวัติและรางวัลเกียรติคุณด้านดนตรีที่เคยได้รับ

4.1.4 แนวคิดและแรงบันดาลใจในการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิก

4.2 ศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนุษย์ พลอยประดับ ในเพลงสาวไหม เสดเมา ล่องแม่ปิง น้อยใจยา รอบเวียง กุหลาบเชียงใหม่และจ้อย โดยใช้หลักทฤษฎีดนตรีตะวันตกตามแนวคิดของ ณัฏฐา พันธุ์เจริญ ศิลปชัย กองตาล เป็นต้น โดยนำหลักการต่างๆในข้างต้นมาใช้ในการศึกษารูปแบบและวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานตามหัวข้อการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

4.2.1 ทำนอง

4.2.2 จังหวะ

4.2.3 เสียงประสาน

4.2.4 สีสันเสียง

4.2.5 ประโยคเพลง

5. ขั้นสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาเรียบเรียงวิเคราะห์แล้วทำการบันทึกลงในงานวิจัย

5.2 นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพในรูปแบบลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ จากการศึกษาชีวประวัติ และผลงานของ มนูญ พลอยประดับ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านชีวประวัติและผลงาน

1.1 ประวัติส่วนตัว มนูญ พลอยประดับ มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรของ นายมนัส พลอยประดับ และนางประเทือง พลอยประดับ ฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขานิเทศศาสตร์ ปัจจุบันยังครองชีวิตโสด

1.2 ประวัติด้านดนตรีและผลงาน มนูญ พลอยประดับ สามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยและสากลได้หลายชิ้น เริ่มฝึกกีตาร์ด้วยตนเองตั้งแต่อายุ 14 ปี ต่อมาเริ่มเรียนกีตาร์คลาสสิกอย่างจริงจังครั้งแรกกับ อาจารย์ปิยะ อินทนิล และเรียนกีตาร์คลาสสิกเพิ่มเติมกับอาจารย์ทางกีตาร์คลาสสิกทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอีกหลายท่าน ได้เรียนวิชาการเรียบเรียงเสียงประสานครั้งแรกกับ อาจารย์ประทีป ใฝ่สมุทร ต่อมาได้เรียนวิชาการเรียบเรียงเสียงประสานเพิ่มเติมอีกกับ อาจารย์ประสิทธิ์ พยอมยงค์ และอาจารย์เบอร์นาร์ด ซัมเมอร์ (Bernard Sumner) อีกทั้งได้เข้าร่วมสัมมนาตลอดจนทำ Masterclass กับผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีหลายท่าน

มนนูญ เริ่มดำเนินงานในสายดนตรี เมื่อปี พ.ศ.2528 โดยเป็นครูสอนพิเศษ ณ วิทยาลัยพยาบาล จังหวัดนครสวรรค์ หลังจากนั้นก็ได้ทำงานในตำแหน่งของครูสอนกีตาร์ที่โรงเรียนดนตรีสยามกลการ จังหวัดสุพรรณบุรี โรงเรียนดนตรียามาฮ่า จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เชียงใหม่ โดยลำดับ ปัจจุบัน มนูญ พลอยประดับ ดำรงตำแหน่งครูสอนกีตาร์คลาสสิก ประจำอยู่ที่โรงเรียนดนตรีสยามกลการ นครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

ผลงานของมนนูญ พลอยประดับ มีทั้งการเรียบเรียงเสียงประสานและการประพันธ์ ด้านการเรียบเรียงเสียงประสานได้แก่ ผลงานการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ซึ่งมีหลายอัลบั้ม เพลงทั่วไปสำหรับใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนวิชากีตาร์คลาสสิก และเป็นผู้ช่วยอาจารย์เบอร์นาร์ด ซัมเมอร์ ในการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับกีตาร์คลาสสิกในบทเพลง No Moon, Sweet words และ Oh I Say ซึ่งอยู่ในอัลบั้ม Sweet words (The music of His Majesty the King of Thailand Volume 2) ส่วนผลงานด้านการประพันธ์ มนูญ พลอยประดับ ได้แต่งเพลงให้กับหน่วยงานต่างๆ เช่น วัดบุปผาราม จังหวัดเชียงใหม่

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนหทัยชาติ จังหวัดปราจีนบุรี รวมทั้งเปิดการแสดงกีตาร์คลาสสิกต่อหน้าสาธารณะชน

1.3 เกียรติประวัติและรางวัลเกียรติคุณด้านดนตรีที่เคยได้รับ มนูญ พลอยประดับ เป็นครูสอนกีตาร์และนักกีตาร์คลาสสิกที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับในวงการกีตาร์คลาสสิกของประเทศไทย โดยเป็นครูสอนกีตาร์คนแรกของประเทศไทยที่ได้รับใบประกาศนียบัตรขั้นสูงสุดจากการสอบเทียบเกรดสาม (Yamaha guitar grade 3) ของสถาบันดนตรียามาฮา ประเทศญี่ปุ่น และส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันกีตาร์ชิงแชมป์แห่งประเทศไทย จัดโดยโรงเรียนดนตรีสยามกลการ ซึ่งมีนักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศทุกปี จนได้รับรางวัลครูดีเด่นของสถาบันดนตรียามาฮา ประเทศไทย อีกทั้งยังได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบเทียบเกรดวิชากีตาร์คลาสสิกในระดับสูงของสถาบันดนตรียามาฮา ประเทศไทย

มนูญ พลอยประดับ ได้สร้างบุคลากรทางกีตาร์คลาสสิกที่มีความสามารถโดดเด่นได้แก่ วรกานต์ แสงสมบูรณ์ ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสอนที่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร โรงเรียนดนตรียามาฮา เจดต์จำนง จงประเสริฐ ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโท ด้านกีตาร์ ที่ประเทศเยอรมัน เฟด็จ เนตรภักดี ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโทด้านกีตาร์ ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ และ ประคอง ประมวลสิน ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนดนตรียามาฮา จังหวัดเชียงใหม่ และได้รับเกียรติให้เป็นกรรมการตัดสินในการแข่งขันดนตรีตามสถาบันต่าง ๆ

นอกจากการเป็นครูสอนกีตาร์ที่ดีเยี่ยมแล้ว มนูญ พลอยประดับ มีทักษะด้านการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกที่ยอดเยี่ยมได้เปิดการแสดงกีตาร์คลาสสิก (Recital concert) ตามสถานที่ต่างๆ เช่น สมาคมฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ รวมไปถึงโรงแรมที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ และได้รับเชิญไปเป็นศิลปินในการแสดงคอนเสิร์ต Classical guitar society guitar camp 2011 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย และยังได้ทำ Master Class ให้กับสมาคมกีตาร์มาเลเซีย ซึ่งเป็นการเผยแพร่ผลงานของนักกีตาร์คลาสสิกชาวไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่ต่างชาติ

1.4 แนวคิดและแรงบันดาลใจในการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิก เริ่มต้นจากการที่ มนูญ พลอยประดับ ได้ย้ายมาเป็นครูสอนกีตาร์โรงเรียนดนตรียามาฮา เชียงใหม่ และได้ใช้ชีวิตอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบันนั้น ทำให้ มนูญ ได้สัมผัสถึงวัฒนธรรมและความเป็นอยู่แบบล้านนา รวมถึงดนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างเช่น วงสะล้อ ซอ ซึง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจในการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิก โดยใช้สังคีตลักษณ์ทำนองหลักและการแปร (Theme and variation) เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนักประพันธ์เพลงคลาสสิกนิยมแต่งเพื่อโชว์ความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีอย่างวิจิตรงดงาม โดยเริ่มเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 และเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2541 ในบทเพลง ล่องแม่ปิง น้อยใจยา รอบเวียง จ้อย กุหลาบเชียงใหม่ เสเลเมา และสาวไหม ตามลำดับ

2. ด้านการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิก

2.1 ทำนอง ช่วงเสียง (Range) ที่ใช้ในเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกมีความกว้างของช่วงเสียงประมาณ 3 ช่วงคู่แปด โดยเพลงที่มีช่วงเสียงกว้างที่สุดคือ เพลงรอบเวียง ที่มีช่วงเสียงกว้างเท่ากับ 3 ช่วงคู่แปดกับอีกคู่ 4 เพอร์เฟก มีการใช้โน้ตระดับอย่างอิสระในการแปรทำนอง โดยโน้ตระดับที่นำมาใช้คือ เกรซโน้ต (Grace note) และมอร์ดนต์ (Mordent) มีระยะของขั้นคู่ที่ใช้ไม่เกินคู่ 3 พบการแปรทำนองด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 วิธีการแปรทำนองที่ใช้ในเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิก

ลำดับ	วิธีการแปรทำนอง	ชื่อเพลง
1.	การเทรโมโล (Tremolo) และการดีดรัวในทำนองที่มีเสียงยาว	ทุกเพลง
2.	ย้ายแนวทำนองให้ต่ำลงมา 1 ช่วงคู่แปด	ล่องแม่ปิง น้อยใจยา กุหลาบเชียงใหม่
3.	ย้ายบันไดเสียง (Modulation)	จ้อย
4.	อาร์เปจิโอ (Arpeggio)	รอบเวียง
5.	สลับกันบรรเลงแนวทำนองระหว่างกีตาร์และสะล้อ	สาวไหม เสเลเมา

เนื่องจากการแปรทำนอง ทำให้มีความหนาแน่นของทำนองมากขึ้นตามลำดับท่อนเพลง พบการสร้างทำนองเพิ่มเพื่อใช้เป็นบทนำ บทเชื่อม และบทจบในบทเพลงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสร้างบทนำ บทเชื่อม และบทจบ

ลำดับ	ท่อนทำนอง	ชื่อเพลง
1.	บทนำ	เสเลเมา ล่องแม่ปิง น้อยใจยา และกุหลาบเชียงใหม่
2.	บทเชื่อม	สาวไหม และน้อยใจยา
3.	บทจบ	สาวไหม เสเลเมา น้อยใจยา และรอบเวียง

2.2 จังหวะ อัตราจังหวะที่ใช้ในเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิก คือ อัตราจังหวะธรรมดาเช่น C (Common time), 4/4, 2/4 เป็นต้น มีการแปรจังหวะทำนองด้วยการเทรโมโล เพื่อเลียนจังหวะการดีดรัวของเครื่องดนตรีซึ่งของทางภาคเหนือ เนื่องจากการแปรทำนอง ทำให้มีความหนาแน่นจังหวะมากขึ้นตามลำดับของท่อนเพลง มีการนำเอกลักษณ์จังหวะของโน้ต 3 พยางค์ 5 พยางค์ 6 พยางค์ และ 7 พยางค์ มาใช้เพื่อสร้างสีสันให้กับจังหวะ

2.3 เสียงประสานการเรียบเรียงเสียงประสานอยู่ในรูปแบบของดนตรีป๊อป คลาสสิกและแจ๊ส ผสมผสานกัน พื้นผิว (Texture) ของบทเพลงเป็นแบบโฮโมโฟนี (Homophony) มีการเปลี่ยนคอร์ดทุก ๆ สองจังหวะเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้เสียงประสานเป็นบล็อกคอร์ด (Block chord) เพื่อให้ทำนองมีความเด่นชัด หากทำนองมีเสียงยาวจะใช้วิธีอาร์เปจโจ ผู้เรียบเรียงเสียงประสาน จะใช้บันไดเสียงที่มีโน้ตที่เกิดจากสายเปิดของกีตาร์เป็นหลัก เพื่อให้สะดวกต่อการบรรเลง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 บันไดเสียงที่ใช้ในการเรียบเรียงเสียงประสาน

ลำดับ	ชื่อเพลง	บันไดเสียง
1.	สาวไหม	A เมเจอร์
2.	เสเลเมา	A ไมเนอร์
3.	ล่องแม่ปิง	G เมเจอร์
4.	น้อยใจยา	A เมเจอร์
5.	รอบเวียง	A เมเจอร์
6.	กุหลาบเชียงใหม่	E เมเจอร์
7.	จ้อย	D, G และ C เมเจอร์

2.4 สีสันเสียง มีเทคนิคการบรรเลงเฉพาะของกีตาร์ที่นำมาใช้ ได้แก่ การเทรโมโล การใช้เสียงก้อง (Harmonics) การคิดแบบอาร์เปจโจ การคิดแบบพิชชีคาโด (Pizzicato) และการใช้เทคนิคทัมโบรา (Tambora) เป็นต้น

2.5 ประโยคเพลง จากการศึกษาวิเคราะห์บทเพลงทั้ง 7 เพลง พบว่าทำนองของเพลงพื้นบ้านล้านนานั้นมีความยาวไม่มากนัก คีตลักษณ์ของเพลงจึงอยู่ในลักษณะทำนองหลักและการแปรเกือบทั้งหมด ซึ่งพบคีตลักษณ์นี้ในเพลงเสเลเมา ล่องแม่ปิง น้อยใจยา รอบเวียง กุหลาบเชียงใหม่ และจ้อย ส่วนเพลงสาวไหม จัดเป็นคีตลักษณ์แบบเพลงร้อง (Song form) มีการใช้เคเดนซ์สมบูรณ์ หรือเคเดนซ์ปิด (Perfect cadence) ในเพลงสาวไหม เสเลเมา น้อยใจยา และรอบเวียง ใช้เคเดนซ์กึ่งปิด (Plagal cadence) ในเพลงล่องแม่ปิง และกุหลาบเชียงใหม่ ส่วนเพลงจ้อย ใช้วิธีการจบเพลงด้วยการเคลื่อนที่ของคอร์ดพิเศษ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องเพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ ในเชิงพรรณาวเคราะห์นั้น ทำให้ทราบถึงวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพื้นบ้านล้านนาให้สามารถบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิกซึ่งจัดเป็นเครื่องดนตรีตะวันตกได้ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้แก่คนรุ่นหลังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ต่อไปได้ เมื่อศึกษาข้อมูลย้อนไปถึงชีวประวัติและผลงานจะพบว่า มนูญ พลอยประดับ นอกจากจะมีทักษะการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกที่เยี่ยมยอด

และมีความรู้ด้านการเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว ยังมีทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านล้านนาเป็นอย่างดี โดยมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านล้านนาก่อนที่จะเรียบเรียงเสียงประสานให้การบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิก จึงทำให้ผลงานที่ได้มีความประณีตและทรงคุณค่า

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นแนวทางให้ผู้ที่ต้องการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีพื้นบ้านได้ตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางดนตรีที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผลงานการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีนั้นๆ มีความสมบูรณ์ไพเราะ งดงาม ตามแบบฉบับดนตรีของท้องถิ่น และยังสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านไว้ให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงพื้นบ้านล้านนาสำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะศึกษาค้นคว้าในประเด็นอื่นอีก คือ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงไทยอื่นๆ สำหรับกีตาร์คลาสสิกของ มนูญ พลอยประดับ
2. ศึกษาเกี่ยวกับนักกีตาร์คลาสสิกไทยที่มีความสามารถและผลงานเป็นที่ยอมรับ

เอกสารอ้างอิง

- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2551). **สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : เกศกะรัต
- วิทยา วอสเบียน. (2531). **ประวัติความเป็นมาของกีตาร์ตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 ถึง ศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- สุกรี เจริญสุข. (2538). **ดนตรีชาวสยาม**. กรุงเทพมหานคร : Dr.Sax
- สุชาติ แสงทอง. (2552). **ชีวิตกับดนตรี**. นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์.
- สุเทพ อัสวหาญ. (2547). **การศึกษาวิธีการเรียบเรียงเพลงสำหรับกีตาร์คลาสสิกของเขตต์อรัญ เลิศพิพัฒน์ ในบทเพลงพระราชานิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
